

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН
В ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ВІДПОВІДНО ДО ЇХ АКСІОЛОГІЧНОГО ЗМІСТУ

Ципко В.В., кандидат педагогічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна

RESEARCH OF TECHNOLOGIES OF TEACHING SOCIAL DISCIPLINES
IN THE TECHNICAL UNIVERSITY ACCORDING TO THEIR AXIOLOGICAL CONTENT

Tsytko V.V., Candidate of Pedagogical Sciences, National Transport University, Kyiv, Ukraine

ИССЛЕДОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ ОБЩЕСТВОВЕДЧЕСКИМ ДИСЦИПЛИНАМ
В ТЕХНИЧЕСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ В СООТВЕТСТВИИ С ИХ АКСИОЛОГИЧЕСКИМ СОДЕРЖАНИЕМ

Цыпко В.В., кандидат педагогических наук, Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Постановка проблеми. Початок ХХІ ст. характеризується визначенням нових стратегічних орієнтирів та пов'язаний з виявом нової якості життєдіяльності перш за все в сфері сучасної освіти та науки. Масштаб геополітичних та історичних завдань вимагає кардинальних змін щодо, змістовних, технологічних, управлінських складових розвитку національної освіти, яка покликана сприяти молодим громадянам України в оволодінні аксіологічними принципами та життєвою компетенцією у ситуації соціальних і духовних змін.

Процеси реформування національної системи освіти України вимагають оновлення й модернізації навчальних технологій і методів навчання. Вимоги часу й реформа системи вищої освіти в Україні орієнтують нинішніх і майбутніх викладачів на відмову від авторитарного стилю навчання на користь гуманістичного підходу, на застосування методів, які сприяють розвитку творчих засад особистості з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування. Підвищення ефективності навчання безпосередньо залежить від доцільності добору і використання різноманітних технологій навчання, а також від активізації всього навчального процесу.

Формування цілей (постановка завдання). Одним з актуальних завдань освітніх інновацій є суттєве оновлення змісту освіти, пошук, створення та застосування найефективніших сучасних форм і методів навчання для забезпечення високої якості знань студентів. Це – перш за все, нова філософія освітньої діяльності, нові принципи організації навчального процесу, новий тип відносин між викладачем та студентом, це, зрештою нові технології опанування знань і повна прозорість навчального процесу.

Процес навчання суспільствознавчих дисциплін студентів ВНЗ, сьогодні є однією з найбільш обговорюваних проблем в різних країнах світу незалежно від рівня розвитку освіти, освітніх традицій і особливостей різноманітних аспектів існування суспільства. У цьому контексті слід підкреслити необхідність впровадження оновлених технологій навчання суспільствознавчих дисциплін студентів технічних університетів, враховуючи їх сучасний аксіологічний зміст.

Аналіз останніх досліджень. Актуальні питання методики викладання суспільствознавчих дисциплін у ВНЗ розкривали у своїх дослідженнях: Г. Бадірьян, В. Білоус, Л. Горюнова, А. Дружкова, А. Жидінська, В. Корольов, В. Калугін, С. Луконін, І. Маринко, А. Нелеп, Н. Новосолов, О. Поселянин, В. Серебрянников, А. Степаніщев, М. Тутаєв, М. Черноброд, А. Цимбалюк, С. Цимбалюк, Г. Штракс, А. Щепров, О. Астахова, А. Вербицький.

Сучасні технології та методи навчання суспільствознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах досліджували: Т. Бакка, В. Базуріна, А. Бондаренко, Н. Гуц, Н. Загребельна, О. Завальнюк, Р. Кулинич, О. Кофанова, Т. Мацейків, А. Підгорний, М. Петров, В. Чумак, Ф. Філінюк, Д. Ярош.

Нові педагогічні технології навчання розкривали у своїх дослідженнях: В. Боголюбов, С. Гончаренко, А. Вербицький, О. Євдокімов, Г. Коберник, О. Комар, М. Кларін, Б. Лихачов, Л. Пироженко, О. Пометун, Т. Ремех, В. Сластьонін та інші.

Основна частина. Аксіологічний зміст суспільствознавчої освіти, спрямований на формування гуманістичних цінностей студентів технічних університетів має містити такі сюжети, що впливають через емоційно-чуттєву сферу на інтеріоризацію цінностей, ставлень, установок суспільства в особистісні:

- загальнолюдських: доброта, чуйність, милосердя, совість, чесність, повага, правдивість, працелюбність, справедливість, гідність, терпимість до людей, повага і любов до своїх батьків, роду, бережливе ставлення до природи;

- демократичних: цінність людського життя, гідність, права і свободи людини; повага до законів; свобода, справедливість, рівність можливостей, солідарність, довілля, мир; повага до інтересів, прав, самобутності великих і малих народів міжкультурне взаєморозуміння, толерантність;

- національних: обов'язок і відповідальність перед співвітчизниками, Батьківщиною, державою; віра в духовні сили своєї нації, її майбутнє; любов до України та рідного краю, повага до її культури, традицій, історії.

Отже, включення у зміст суспільствознавчої освіти університетів транспортної галузі названих елементів дозволяє чітко орієнтувати його на результат – формування гуманістичних цінностей студентів.

Однак, зазначимо, що психолого-педагогічний механізм інтеріоризації суспільних цінностей в особистісні передбачає і відповідну організацію навчального процесу, вибір відповідної технології навчання.

У сучасній педагогічній літературі й дотепер немає єдиних, вичерпних, уніфікованих визначень понять «освітні технології», «педагогічні технології», «навчальні технології».

Деякі дослідники нараховують близько 300 трактувань цих термінів, що різняться не лише за формою, а й за змістом, який у них вкладається. Одні науковці розуміють під терміном «технологія» управління педагогічними процесами [1,24], інші – способи організації діяльності учнів, різноманітні методи та прийоми досягнення педагогом навчальної мети та ін. С. Гончаренко під педагогічною технологією розуміє системний метод створення, застосування, визначення всього процесу навчання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії, який ставить своїм завданням оптимізацію освіти [2,150], М. Кларін – системну сукупність і порядок функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних засобів, що використовуються для досягнення педагогічної мети [3,260] Б. Лихачов вважає, що педагогічна технологія – це сукупність психолого-педагогічних настанов, які визначають спеціальний підбір та компоновання форм, методів, способів, прийомів, виховних засобів [4,132], В. Сластьонін – чітке наукове проектування і точне відтворення педагогічних дій [5,87], які гарантують успіх С. Сисоєва визначає педагогічну технологію як «набір процедур, що поновлюють професійну діяльність учителя й гарантують кінцевий запланований результат» [6,42].

Педагогічні технології розглядаються в літературі на трьох рівнях: загальнопедагогічному (загальнодидактичному та загальновиховному); предметно-методичному (як «окрема методика» викладання предмета); локальному (як технологія формування понять, нових знань, особистісних якостей).

У глосарії термінів ЮНЕСКО поняття «педагогічна технологія» трактується як конструювання та оцінювання освітніх процесів шляхом врахування людських, часових та інших ресурсів для досягнення ефективності освіти. Педагогічна технологія відповідає на питання, як, яким чином (методами, прийомами, засобами) досягти поставленої педагогічної мети, установлюючи порядок використання різноманітних моделей навчання. Таким чином, технологія – це комплекс, що складається:

- із запланованих результатів;
- засобів оцінки для корекції та вибору оптимальних методів, прийомів навчання, оптимальних для кожної конкретної ситуації;
- набору моделей навчання, розроблених учителем на цій основі.

Як підкреслює О. Пометун [7,6-10], технологія, по суті, означає таку організацію процесу навчання, що передбачає певну систему дій і взаємодій всіх, але насамперед активних елементів навчального процесу (його учасників). При цьому важливо підкреслити два моменти. По-перше, технологія навчання детально розглядає систему дій не тільки вчителя, викладача, але й, насамперед, того, хто навчається – учня, студента. По-друге, вона забезпечує, гарантує при коректному застосуванні, досягнення певного результату. Дослідження свідчать, що структура технології навчання або технологічна структура процесу навчання є системою певних операцій, технічних дій і функцій вчителів, викладача і учнів, студентів згрупованих за основними етапами процесу навчання.

Одна з нових моделей навчання – інтерактивна технологія реалізує новий тип навчальної взаємодії та педагогічного спілкування між викладачами і студентами. Навчальний процес розглядається у цій парадигмі як спільна, організована й керована взаємодія студентів з оволодіння життєвими та професійними компетентностями, що протікає в різних формах і характеризується мотивованістю, предметністю й цілеспрямованістю. Стрижнем інтерактивної технології є взаємодія тих, хто навчається і навчає насамперед студентів між собою. По суті це співнавчання, навчання у взаємодії та співпраці, в якому і викладач, і студент є активними суб'єктами навчання. Інтерактивна технологія принципово змінює схему відносини учасників навчального процесу, дає простір для самореалізації студентів у навчанні і найбільше відповідає особистісно-орієнтованому підходу. Особливу увагу за цієї технології приділяється організації процесу ефективної комунікації, в якій студенти як учасники процесу багатосторонньої взаємодії більш мобільні, більш відкриті і активні. Така взаємодія характеризується відсутністю полярності, і мінімальною сконцентрованістю на точці зору викладача [8,19-24] і вимагає специфічних форм організації, що в ідеальному випадку повинні наближатися до реальних форм соціальної взаємодії.

Інтерактивна технологія навчання реалізується через відповідну систему методів та індивідуальні, групові й колективні форми організації навчальної діяльності. Ці методи і форми

розкриті у дослідженнях педагогів і методистів останнього часу. Інтерактивна технологія навчання дозволяє педагогу створити оптимальні умови для вільного висловлювання студентами власних думок, оцінок, суджень, демонстрації та обговорення моделей соціальної поведінки, що може реально забезпечити процес формування цінностей студентів.

Вона передбачає широке застосування діалогу. Діалогічність як постійна важлива ознака процесу навчання у ВНЗ дає можливість для постійного врахування того індивідуального смислового контексту, який є у студентів як представників іншої соціокультурної ситуації та покоління, ніж сам лектор, а також зіткнення альтернативних точок зору. За таких обставин суспільствознавчі знання набувають проблемного характеру, а в процесі їх передачі та засвоєння, можна спиратися на екзистенційний та інтелектуальний досвід студент, що є дуже важливим саме для організації навчання в інженерно-технічних освітніх закладах.

За умов застосування інтерактивної технології традиційні для вищої школи форми організації навчання набувають нових характеристик. Розглянемо ці характеристики ґрунтовніше.

Лекція як провідна форма організації навчання у ВНЗ покликана формувати у студентів основи знань з певної наукової галузі, а також визначати напрямок, основний зміст та характер усіх інших видів навчальних занять і самостійної роботи студентів з відповідної навчальної дисципліни. Вона є логічно і науково обґрунтованим і систематизованим викладом певного наукового чи науково-методичного питання, ілюстрованим при необхідності засобами наочності та демонстрацією досліджень. Цю позицію обґрунтовують у своїх дослідженнях В. Абросімов, В. Білоус, Я. Боллобаш, Є. Воронова, І. Глушко, Є. Гесь, Л. Горюнова, А. Короткова, П. Лузан, А. Цимбалюк, С. Цимбалюк.

При застосуванні інтерактивної технології важливим завданням викладача під час лекції є активізація розумової й комунікативної діяльності слухачів. Викладач має вимагати, щоб студенти не тільки уважно слухали, що він говорить, але й брали участь в обговоренні проблемних, дискусійних питань у спеціально відведений для цього час. В літературі описані специфічні прийоми такої організації лекційних занять. Наприклад, це розподіл часу і змісту лекції на декілька тематичних частин, блоків, між якими студенти залучаються до певної активної діяльності: обговорення, виконання письмових завдань та ін. Обов'язковими засобами на інтерактивні лекції мають бути засоби наочності: малюнки, графіки, слайди, ТЗН. Крім того, студентам можна роздати коротке резюме лекції, опорний конспект, в якому зазначено тему, план, список літератури, основні поняття та теоретичні положення. Такий конспект є своєрідним «путівником» по лекційному матеріалу і значно економить час на записування, зосереджує увагу на головних моментах матеріалу і дозволяє посилити активність студентів.

Інтерактивна лекція, більш ніж традиційна, сприяє розвитку логічного мислення у студентів з його різноманітними розумовими операціями – порівняння, аналізу, синтезу, абстрагування, узагальнення, систематизації тощо, спонукати їх до міркування та мислення.

Перед вузівською лекцією стоять не тільки освітні, але й виховні завдання. Виходячи із завдань нашого дослідження, зауважимо, що інтерактивна лекція може ефективніше реалізувати цей виховний потенціал, зокрема шляхом постановки перед студентами завдань аксіологічного змісту. За умов поєднання лекції з іншими формами організації навчання це сприяє кращому засвоєнню аксіологічних знань, створює умови для розвитку аксіологічних вмінь та емоційно-чуттєвої сфери, а значить формуванню гуманістичних цінностей в цілому.

Другою найбільш розповсюдженою формою організації навчання у ВНЗ є семінар. Семінар (з грецької – розсадник знань), – особлива форма групових занять з будь-якого предмету або теми при активній участі тих, хто навчається [9,448]. Ця форма занять сприяє розвитку діалогічної мови учнів, формує самостійність у роботі з першоджерелами. Семінари можуть бути присвячені як вивченню нового матеріалу, так і узагальненню і систематизації вже засвоєного. У навчальному процесі він має виконувати такі функції: навчально-пізнавальну (закріплення і поглиблення знань), навчаючу (школа публічного виступу), спонукальну (активізація самостійності), виховну (формування системи цінностей переконань, змагальності, сміливості тощо), контролюючу (оцінка рівня знань вмінь, діагностика ставлень). Особливість семінарських занять зі суспільствознавчих дисциплін полягає в їх великих виховних можливостях: виховання громадян, їх патріотизму, історичної свідомості, політичної культури, естетичних смаків, екологічної культури, високої моральної тощо.

Організація заняття залежить від обраної теми і передбачає вступне слово викладача, нагадування плану, мети і завдання семінару, його зв'язку із загальним контекстом курсу, характеристику вимог, що ставляться перед студентами. Інтерактивний семінар передбачає формулювання питань семінару у проблемно-дискусійній формі, наприклад, пропонуючи студентам самостійно оцінити історичну ситуацію, визначити тенденцію, пояснити особливості. Високого навчально-виховного ефекту можна досягти, організувавши на семінарі роботу малих груп, яким даються конкретні однакові або різні завдання з наступним порівнянням результатів. У такий спосіб опрацьовуються документи, статті з періодики, розділи монографій тощо. Для цього використовується підготовлений заздалегідь додатковий матеріал. Інтерактивні семінарські заняття зближують викладача і студентів, згуртовують студентський колектив, виховують демократичний

стиль спілкування, вони дають можливість розвивати продуктивне мислення, оволодівати аксіологічним вмінням чітко та доказово формулювати свої ціннісні судження, вести дискусію, діалог, виступати в ролі опонента. Значно підвищує ефективність проведення семінару застосування інтерактивних методів [8,19-24], зокрема таких як «займи позицію», «карусель», «акваріум», «мозковий штурм», «дебати» тощо. Інтерактивна технологія передбачає такі форми проведення семінарів у вузівській аудиторії: діалог, дискусія, прес-конференція, рольова гра, семінар запитань і відповідей, бліцопитування тощо [10,474]. Розглянемо ці форми і методи ґрунтовніше.

С. Гесь, П. Лузан, Ю. Мальчин, Н. Шип, у своїх дослідженнях звертають увагу на те, що серед нетрадиційних методів навчання і виховання важливим на семінарі є гра, яка дозволяє закріпити і застосувати аксіологічне прикладні навички й вміння [11,159].

У психологічному плані гра дозволяє зняти хвилювання і сконцентрувати увагу на моделюванні себе у ролі майбутнього керівника підприємства, юриста, викладача, полководця, тощо. Саме гра, дозволяє усім відомий принцип навчання «Краще один раз побачити, ніж сто разів почути» замінити іншим, більш дієвим, що здійснюється під гаслом: «Краще один раз виконати дію, ніж сто разів побачити, як вона виконується». Можна проводити історичні, політичні, соціальні, філософські, морально-етичні та інші ігри. Структурні елементи гри: мета, завдання, призначення, загальні відомості про ігрову модель, від дійсності, регламент, очікуваний результат, сценарій, склад і розподіл ролей, представлення гравців, правила, критерії оцінки діяльності гравців [12,35].

Розподіл функцій може бути таким: творча група – автор сценарію, правил, принципів гри; ведучий; творчий співавтор, який підбирає декорації, музичний супровід, атрибутику; журі та учасники. Основні вимоги для успішного проведення гри: наявність ігрової ситуації, розподіл ролей, правила, емоційність, прагнення досягти успіху, результат.

Ефективності семінарському заняттю надає також використання кейс-методу. Кейси можуть застосовуватись як доповнення до окремих розділів підручника або тем, де більш раціонально можна об'єднувати вивчення теоретичного матеріалу з його практичним застосуванням. Кейс-метод передбачає обговорення студентами ситуації, що мала або може мати місце у реальній практиці.

Суспільствознавчі дисципліни надають широкі можливості для проведення семінарських занять у формі прес-конференції. На прес-конференції створюється атмосфера, наближена до реальності. Підготовлені студенти дають відповіді на запитання однокурсників. У підсумку оцінюються як запитання, так і відповіді на них. Із захопленням працюють студенти і на семінарах, організованому за аналогією до відомої телегри «Що? Де? Коли?», Студенти заздалегідь готують лаконічні питання і відповіді на них, а потім здають їх викладачу. На занятті група поділяється на дві команди, від кожної обирається по одному ведучому, які по черзі ставлять питання своїм «противникам». За кожну відповідь команди виставляються бали. Панує дух азарту та змагання, який усіх змушує інтенсивно працювати.

Інтерактивна технологія дає і можливість для успішного проведення інтегрованих семінарських занять, метою яких є піднесення якості професійної підготовки студентів. Необхідність міждисциплінарної інтеграції в середині суспільствознавчих дисциплін передбачає піднесення рівня фахової та соціально-гуманітарної підготовки, розвиток інтелектуального, морального і культурного потенціалу особистості. Таким чином студент має змогу глибше усвідомити місце кожної дисципліни в контексті своєї майбутньої професії. Під час проведення інтегрованих семінарів, студенти отримують аксіологічні знання та вміння формують власне емоційно-ціннісне ставлення до суспільних явищ і процесів. Враховуючи те, що в курсі історії України основна увага приділяється вивченню зародження і розвитку української державності та конституційного права, інтеграцію можна провести з соціологією, політологією, та ін.[13,3].

Наступною формою організації навчального процесу є практичне заняття – форма навчального заняття, на якому педагог організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчального предмета й формує уміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань [2,268]. На основі раніше отриманих знань і сформованих умінь студенти розв'язують пізнавальні задачі, представляють результати своєї творчої діяльності чи освоюють більш складні пізнавальні уміння вивчення історичного минулого чи сучасності. Від усіх навчальних занять, представлених вище, практикуми відрізняються своєю спрямованістю на навчання студентів застосовувати отримані знання й уміння в нових навчальних ситуаціях. Практичні заняття в інтерактивній технології не тільки дають можливість для широкого застосування відповідних форм і методів навчання, але й відіграють ключову роль у формуванні особистої системи цінностей, оскільки у процесі активної пізнавальної діяльності студент формує не тільки знання і уміння, а й ставлення як до інформації, так і до викладача, товаришів та самого процесу навчання.

Ще одною формою організації навчального процесу є лабораторне заняття – одна з форм самостійної роботи студентів, з використанням навчальних приладів, інструментів, матеріалів, устаткування та ін. технічних засобів [14,274]. У навчанні суспільствознавчим дисциплінам під лабораторним заняттям розуміють форму заняття, яка характеризується самостійним вивченням студентами нового матеріалу за допомогою підручників, документів та інших джерел. Цю форму

відрізняє — високий ступінь самостійності студентів в оволодінні новими (в нашому випадку аксіологічними) знаннями й уміннями, наявність різноманітних джерел навчальної інформації, а також діяльність викладача, який виступає вже не як інформатор, а як організатор і консультант.

Отже, когнітивний компонент процесу формування гуманістичних цінностей засобами суспільствознавчих дисциплін у ВНЗ реалізується через аксіологічну інформаційну складову навчального змісту. Операційний компонент — може бути значною мірою сформований через відповідні методи, форми в умовах інтерактивної технології навчання. Емоційно чуттєвий — формується за умови відповідної взаємодії викладача і студентів, якщо оцінювальна діяльність пронизує всі елементи навчального процесу й безпосередньо передбачена у результатах навчання.

Висновки. Ефективні методи опанування суспільствознавчих дисциплін студентами потребують серйозного і відповідального ставлення до теоретичних положень цих навчальних дисциплін особливо у вищій школі. Таким чином, наведені міркування дозволяють нам стверджувати, що формування гуманістичних цінностей у студентів технічних університетів у процесі навчання суспільствознавства, може бути ефективним, якщо:

1. у навчальний зміст дисциплін суспільствознавчого циклу (філософії, політології, соціології, історії) включено елементи, що дозволяють акцентувати і реалізувати аксіологічний потенціал названих дисциплін;

2. важливими результатами навчання студентів визнаються опанування ними аксіологічними знаннями, уміннями та ставленнями, що сприяють формуванню особистої системи гуманістичних цінностей;

3. при відборі та структуруванні навчального змісту суспільствознавчих дисциплін застосовуються міжпредметні зв'язки, орієнтовані на формування ціннісної свідомості студентів;

4. відбувається перетворення студента на активно діючий суб'єкт навчального процесу шляхом застосування інтерактивної технології навчання.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Назарова Т.С. Педагогические технологии: новый этап эволюции // Педагогика. — 1997. — С. 24.
2. Український педагогічний словник / За ред. С. Гончаренка. — К. : Либідь, 1997. — С. 268.
3. Кларин М.В. Педагогическая технология. — М. : Педагогика, 1989. — 312 с.
4. Лихачев Б.Т. Педагогика. Курс лекций: Учеб. пособие для студентов пед. учебн. заведений и слушателей КПК и ФПК. - 4-е изд., перераб. и доп / Б.Т. Лихачев. — М. : Юрайт, 1999. — 523 с.
5. Слостенин В.А., Чижакова Г.И. Введение в педагогическую аксиологию / В.А. Слостенин, Г.И. Чижакова. — М. : Академия, 2003. — С. 5.
6. Педагогічні технології в неперервній професійній освіті / Під ред. Сисоевої С.О. — К., 2001. — С. 42.
7. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пироженко. — К. : А.С.К., 2003. — С. 19-24.
8. Пометун О.І. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посібник / О.І. Пометун. — К. : А.П.Н. України, 2002. — 136 с.
9. Словарь иностранных слов / Под ред. И.В. Лехина, С.М. Локшиной, Ф.Н. Петрова (гл. редактор); Л.С. Шаумяна. — М. : Сов. энциклопедия, 1964. — 784 с.
10. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія / А.М. Алексюк. — К. : Вища освіта, 1998. — С. 474.
11. Кириченко А.А. Интеллектуальные игры в гуманитаризации профессионального воспитания будущего учителя / А.А. Кириченко // Современные технологии образования и обучения в высшей школе. — К., 2001. — С. 159.
12. Абросимов В. Методическое руководство по организации лекций и практикумов в системе личностно-ориентированного обучения студентов / В. Абросимов. — Абакан: АГУ, 2000. — С. 35.
13. Використання методу ситуаційних вправ у навчальному процесі. Матеріали сем. для виклад. та аспір. — К. : Вища школа, 2002. — С. 3.
14. Ярмаченко М.Д. Педагогічний словник / М.Д. Ярмаченко. — К. : Педагогічна думка, 2001. — С. 274.

REFERENCES

1. Nazarova T.S. Pedagogicheskie tehnologii: novyy etap evolyutsii // Pedagogika, 1997, s. 24.
2. Ukrainskiy pedagogicheskyy slovník / Za red. Goncharenka S., Kyiv, Lybid, 1997, s. 268.
3. Klarin M.V. Pedagogicheskaya tehnologiya. Moskva, Pedagogika, 1989. 312 s.
4. Lihachev B.T. Pedagogika. Kurs lektsiy: Ucheb. posobie dlya studentov ped. uchebn. zavedeniy i slushateley KPK i FPK. — 4-e izd., pererab. i dop. Moskva, Yurayt, 1999. — 523 s.
5. Slastenin V.A., Chizhakova G.I. Vvedenie v pedagogicheskuyu aksiologiyu. Moskva, Akademiya, 2003, s. 5.
6. Pedagogichni tehnologii v neperervniy profesiyiniy osviti / Pid red. Sisoeyoyi S.O., Kyiv, 2001, s. 42.

7. Pometun O., Pirozhenko L. Suchasniy urok. Interaktivni tehnologiyi navchannya. Kyiv, A.S.K., 2003, ss. 19-24.
8. Pometun O.I. Interaktivni tehnologiyi navchannya: teoriya, praktika, dosvid: metod. posibnik. Kyiv, A.P.N. Ukrayiny, 2002. 136 s.
9. Slovar inostrannyih slov / Pod red. I.V. Lehina, S.M. Lokshinoy, F.N. Petrova (gl. redaktor); L.S. Shaumyana. Moskva, Sov. entsiklopediya, 1964. 784 s.
10. Aleksyuk A.M., Pedagogika vischoyi osvity Ukrayiny. Istoriya. Teoriya. Kyiv, Vyscha osvita, 1998, s.474.
11. Kirichenko A.A., Intelktualnyie igri v gumanitarizatsii professionalnogo vospitaniya buduschego uchitelya // Sovremennyye tehnologii obrazovaniya i obucheniya v vysshey shkole. Kyiv, 2001, s. 159.
12. Abrosimov V. Metodicheskoe rukovodstvo po organizatsii lektsiy i praktikumov v sisteme lichnostno-orientirovanogo obucheniya studentov, Abakan, AGU, 2000, s. 35.
13. Viktoristannya metodu situatsiynih vprav u navchalnomu protsesi. Materlali sem. dlya vyklad. ta aspir. Kyiv, Vyscha shkola, 2002, s. 3.
14. Yarmachenko M.D. Pedagogichny slovnik. Kyiv, Pedagogichna dumka, 2001, s. 274.

РЕФЕРАТ

Ципко В.В. Дослідження технологій навчання суспільствознавчих дисциплін в технічному університеті відповідно до їх аксіологічного змісту / В.В. Ципко // Економіка та управління на транспорті. – К.: НТУ, 2015. – Вип. 2.

У роботі визначена ефективність процесу навчання суспільствознавчих дисциплін відповідно їх аксіологічного змісту, узагальнено та систематизовано форми навчання суспільствознавчих дисциплін у ВНЗ.

Об'єкт дослідження – процес навчання суспільствознавчих дисциплін студентів у технічному університеті.

Мета роботи – теоретичне обґрунтування умов формування гуманістичних цінностей у студентів технічних університетів при вивченні суспільствознавчих дисциплін.

Методи дослідження – дескриптивно-аналітичний, компаративного аналізу, системного аналізу, педагогічний експеримент.

В статті авторка розглядає ефективність впровадження провідних форм навчання суспільствознавства у ВНЗ відповідно їх аксіологічного змісту. У цьому контексті великий потенціал для формування у студентської молоді гуманістичних цінностей мають суспільствознавчі дисципліни, що викладаються у всіх ВНЗ, зміст яких сприяє розв'язанню виховних завдань навчання, зокрема у духовній сфері. Знання, отримані в процесі вивчення суспільствознавчих дисциплін поглиблюють осмислення студентами соціальної дійсності, допомагають молодій людині обрати свій індивідуальний спосіб суспільного буття, розвинути в собі сенсожиттєві цінності.

Результати статті можуть бути використані у процесі навчання студентів технічних університетів, а також в педагогічних університетах у процесі вивчення методики навчання суспільствознавчих дисциплін.

Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкта дослідження – формування та апробація аксіологічного змісту суспільствознавчої освіти з метою формування гуманістичних цінностей студентів технічних університетів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ІННОВАЦІЇ, ВИЩА ОСВІТА, ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ, СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧІ ДИСЦИПЛІНИ, АКсіОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ, ГУМАНІСТИЧНІ ЦІННОСТІ, СТУДЕНТИ, ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ.

ABSTRACT

Tsytko V.V. Research of technologies of teaching social disciplines in the technical university according to their axiological content. Economics and management on transport. Kyiv. National Transport University. 2015. Vol. 2.

This paper identifies the efficiency of teaching social sciences according to their axiological content, and also summarized and systematized different forms of study social sciences at universities.

The object of study – the process of training students of Technical University in the social sciences.

The purpose of the study – theoretical foundation of conditions of the formation of humanistic values among students studied social sciences in technical universities.

Methods of research – descriptive and analytical, comparative analysis, system analysis, pedagogical experiment.

In the article the author examines the efficiency of leading forms of the social learning in universities according to their axiological content. A great potential for the formation of students humanist values belong to main social sciences studied in all universities, the content of which contributes to solving problems of educational training, first of all in the spiritual sphere. The knowledge gained in the study of social sciences help students to deep their understanding of social reality and choose their own individual way of social life, to develop their sense-life values.

The results of the article can be used in teaching students of technical universities, as well as at pedagogical universities in the study of methods of teaching social sciences.

Forecast assumptions about the object of study – development and testing of social science education axiological content in aim to form humanistic values of students of Technical Universities.

KEY WORDS: INNOVATION, HIGHER EDUCATION, TECHNOLOGY TRAINING, SOCIAL SCIENCES, AXIOLOGICAL CONTENT, HUMANISTIC VALUES, STUDENTS, TECHNICAL UNIVERSITY.

РЕФЕРАТ

Цыпко В.В. Исследование технологий обучения обществоведческим дисциплинам в техническом университете в соответствии с их аксиологическим содержанием / В.В. Цыпко // Экономика и управление на транспорте. – К.: НТУ, 2015. – Вып. 2.

В работе определена эффективность процесса обучения обществоведческим дисциплинам в соответствии с их аксиологическим содержанием, обобщены и систематизированы формы обучения обществоведческим дисциплинам в ВУЗах.

Объект исследования – процесс обучения обществоведческим дисциплинам студентов технических университетов.

Цель исследования – теоретическое обоснование условий формирования гуманистических ценностей у студентов технических университетов при изучении обществоведческих дисциплин.

Методы исследования – дескриптивно-аналитический, компаративного анализа, системного анализа, педагогический эксперимент.

В статье автор рассматривает эффективность внедрения ведущих форм обучения обществоведческим дисциплинам в ВУЗах в соответствии с их аксиологическим содержанием. В этом контексте большой потенциал для формирования у студенчества гуманистических ценностей имеют обществоведческие дисциплины, которые преподаются во всех высших учебных заведениях, содержание которых содействует решению основных задач воспитания, в частности в духовной сфере. Знания, полученные в процессе обучения обществоведческим дисциплинам, углубляют осмысление студентами социальной действительности, помогают молодому человеку выбрать свой индивидуальный способ общественного бытия, развить в себе смысложизненные ценности.

Результаты статьи могут быть использованы в процессе обучения студентов технических университетов, а также в педагогических университетах в процессе обучения методики преподавания обществоведческих дисциплин.

Прогнозные предположения о развитии объекта исследования – формирование и апробация аксиологического содержания обществоведческого образования с целью формирования гуманистических ценностей студентов технических университетов.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ИННОВАЦИИ, ВЫСШЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ, ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ, ОБЩЕСТВОВЕДЧЕСКИЕ ДИСЦИПЛИНЫ, АКСИОЛОГИЧЕСКОЕ СОДЕРЖАНИЕ, ГУМАНИСТИЧЕСКИЕ ЦЕННОСТИ, СТУДЕНТЫ, ТЕХНИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ.

АВТОР:

Цыпко В.В., кандидат педагогічних наук, Національний транспортний університет, доцент кафедри філософії та педагогіки, e-mail: ntufilosofija.mail.ru, тел. +380442805265, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова, 1, к. 349.

AUTHOR:

Tsytko V.V., Ph.D. (pedagogy,) National Transport University, associate professor, department of Philosophy and Pedagogy, e-mail: ntufilosofija.mail.ru, tel. +380442805265, Ukraine, 01010, Kyiv, Suvorova str. 1, of. 349.

АВТОР:

Цыпко В.В., кандидат педагогических наук, Национальный транспортный университет, доцент кафедры философии и педагогики, e-mail: ntufilosofija.mail.ru, тел. +380442805265, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова, 1, к. 349.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Пометун О.І., доктор педагогічних наук, академік, Інститут педагогіки НАПН України, завідувач лабораторією суспільствознавчої освіти, Київ, Україна.

Бакуліч О.О., кандидат технічних наук, професор, Національний транспортний університет, декан факультету економіки, менеджменту і права, Київ, Україна.

REVIEWER:

Pometun O.I., Doctor of Pedagogical Sciences, academician, Institute of Pedagogy of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Bakulich O.O., Ph.D. (engineering), professor, National Transport University, the dean of the Economics, Management and Law faculty, Kyiv, Ukraine.